

FOTOGRAFİ: İSTANBUL ART NEWS / ÇİN İŞİK KAYA

Tek atölyede iki sanatçı

Güncel sanatın iki genç ismi Ahmet Doğu İpek ve Erol Eskici'nin birlikte çalıştıkları atölyelerine konuk olduk. Atölyedeki hayatlarını, işlerini ve İstanbul'u konuştuk.

NİLÜFER ŞAŞMAZER - İstanbul
nsasmazer@gmail.com

Ne zamandır tanışıyorsunuz?

Ahmet Doğu İpek: Sekiz sene olmuştur sanırım. Bu süre zarfında sürekli karşılaşıyorduk zaten, hatta ortak sergilerde de yer aldık ama birlikte çalışmaya başlamamız tam bir sene öncesine denk geliyor. Arkadaşlığımız kendiliğinden oluşan bir birlikteliğe dönüştü.

Peki, bu atölyeyi ne kadardır birlikte kullanıyorsunuz?

A.D.İ.: Beş aydır ama daha önce altı ay kadar Erol'un Gümüşsuyu'ndaki atölyesinde birlikte çalıştık, tabii ben o atölyeyi biraz daha misafir gibi kullandım.

Burası sizin hem atölyeniz hem de eviniz. Sürekli birlikte olmanın zorlukları ya da kolaylıkları oluyor mu sizin için?

A.D.İ.: Kolaylıkları var tabii ki. Üretim anlamında düşündüğümüzde, bu bir avantaj. Sadece şöyle bir zorluğu olabilir belki, pek fazla dışarı çıkamıyoruz, dolayısıyla fazla bir sosyal yaşamımız yok. Her şey evin içinde olup bitiyor.

Birlikte çalışmak, işlerinizi nasıl etkiliyor?

Erol Eskici: Bu karşınızdaki sanatçıya da bağlı, bence ikinci göz dediğimiz şey önemlidir. Ama zaten eserler önceden tasarlandığı için ancak küçük detaylarda sizin göremediğiniz şeyleri görmek açısından iyi oluyor. Onun dışında ise birlikte çalışmanın çok özel bir tarafı yok.

A.D.İ.: Aslında şöyle bir şey de var, atölyelerimiz farklı odalarda ama yan tarafta başka birinin çalışıyor olduğunu bilmek motivasyonu artırıyor. Biliyorsun ki, yan tarafta da biri benzer bir heyecanlı iş üretiyor.

Mekân üretim sürecinizi etkiliyor mu? Kullandığınız malzemeler göz önüne alındığında, mekânın size empoze ettiği kısıtlamalar var mı?

E.E.: Bir önceki yerimiz tam bir atölyeydi, rahatlıkla kirletebiliyorduk. Bura da öyle değil, örneğin yerde tinerle bir şey yapamıyoruz, çünkü yerler ahşap, yanabilir. Bazı kısıtlamalar oluyor ancak çok fazla değil; zaten bir şekilde mekân sana birtakım şeyler dayatıyor.

A.D.İ.: Açıkçası bana tek bir duvar yetiyor, daha doğrusu ne kadar küçük ve kontrol edilebilir bir mekânsa o kadar iyi. Benim için içeri giren ışık daha önemli aslında.

Peki, biraz atölyenin dışına çıkalım, mekân olarak Aynalıçeşme'de oturmak nasıl etkiliyor işlerinizi? İçinde yaşadığınız mahalleyle nasıl bir ilişkiniz var?

A.D.İ.: Biz atölye ararken Cihangir, Tophane taraflarına bakıyorduk ama kendimize uygun bir yer bulamadık. Burayı da tesadüfen bulduk. Herkes herkesi sanıyor, bir mahalle havası var. Ayrıca sakin ve rahat bir yer ve üretim anlamında da ne kadar sakin bir yerdeysen konsantrasyonun da o kadar iyi oluyor. Bir de sanırım, taşındıktan sonra gözlemedim; burası da hafiften Galata olmaya doğru yol alıyor. Binaların

kın dış cepheleri ufak ufak yenilenmeye başladı, insan profili de öyle. Erasmuslu öğrenciler, yabancılar çok fazla, bizim binada da var, yani konum itibarıyla burası da yavaş yavaş dönüşecekmiş gibi geliyor bana. Ama tabii bu iyi mi, kötü mü bilmiyorum.

Buradan da biraz açılırsak, geniş anlamda İstanbul'la ilişkiniz ve bunun işlerinize yansımaları nasıl? Özellikle Ahmet'in kenti konu alan işleri çok. İstanbul'un dönüşümü, tam yarı başınızda bulunan Tarlabası'ndaki kentsel dönüşüm, mutenalaştırma süreci... Bunlar hakkında ne düşünüyorsunuz?

E.E.: Bana kalırsa bu çok farklı bir alan ve benim ilgilendiğim konularla şehrin fazla ilgisi yok. Bu tabii ilgilendiğim anlamına da gelmiyor ama onun illüstrasyonunu yapmak bana göre değil. Ben o tarafı çok yalıtılmış durumdayım.

A.D.İ.: Bu, Erol için de benim için de geçerli, İstanbul'u sonradan görmüş, kenti sonradan deneyimlemiş insanlar olarak buraya ilk geldiğinizde büyük bir korkuyla yaşıyorsunuz, sanki burada bir canavar varmış gibi. Bu sanırım İstanbul'a sonradan gelen herkes için geçerlidir. Hem sosyal olarak hem yapılar anlamında alttan alta bu bilinçaltıma nasıl yerleşti, bilinçaltımı nasıl şekillendirdi bilmiyorum ama o ilk şaşkınlık ve bahsettiğim 'canavar', işlerime mutlaka etki etmiştir. Çünkü biraz kırsal bir kesimden, taşradan gelen herkes için geçerli bu, benim için de geçerli. Gelmeden önce açıkçası biraz korktum. Tabii ki "yeneceğim seni" gibi bir dürtü yoktu ama yıllarca "nasıl dâhil olabilirim?" in yollarını aradım.

Okul için gelmiş olmam ve okul içerisindeki sosyalleşmeye dâhil olmak, durumu kolaylaştırdı. Onun dışında, İstanbul, biraz garip bir şehir. "Ben şurada yaşıyorum" diyemiyorsun, çünkü aynı zamanda İstanbul maruz kaldığın bir şehir. Ben biraz besleniyorum, bu resimlerimde de var. Büyüyen bir beton kent var ve son bir yıldır tam da bunun üzerine çalışıyorum. Bu anlamda kendi adıma konuşursam Beylikdüzü, Maslak gibi yerlere bakınca küçük de olsa besleniyorum bir kaynak var diyebilirim.

Sanatorium'daki "Çocukluk" sergisinden önceki işlerin çok bilinmiyor, onlarda da bu yığılma, sıkışıklık, yoğunluk var mıydı yoksa İstanbul'a geldikten sonra arttı diyebilir misin?

A.D.İ.: Bu bahsettiğin kavramlar zaten vardı ama kent, işlere son bir yıldır girdi aslında. Sıkışmışlık ve yığın daha çok bir üst başlık gibi. Son bir yıldır, kent imgesinin işlere girmesiyle bu duyguları vermek istedim. Envai çeşit bina çizip bir güzellik ortaya sunmak değil, o duyguyu binalar üzerinden anlatmaktı derdim. Erol daha önce Ankara'da, Çorum'da, Adana'da yaşadığı için şehirle bir ilişkisi vardı. Benim içinse sıfır düzeydeydi; ben tam köy gibi, taşra bir yerden geldim onun için daha çok etkilendim. Sanırım İstanbul'u fiziki olarak görmemiş biri olarak, benim gibi birçok insan için, İstanbul'a gelmek, özellikle küçük yaşta geliyorsanız, sanki, Bizimkiler dizisindeki apartmana yeni gelen komşu olarak dâhil olmakla eş anlamıydı. Benim kafamda İstanbul öyle bir yerd, ama şehre gelip de bunu görememek; sadece insan kalabalığını ve bina yığınları görmek hüsrana. Çocuksanız daha da etkileniyorsunuz.

Şu sıralarda yaptığın işlerde içerik olarak hâlâ kent teması var mı yoksa başka,

yeni bir tema mı var?

A.D.İ.: Alttan alta bu devam edecek tabii ama tamamen binalar üzerinden mi yoksa başka sosyal bir konu üzerinden mi devam eder onu bilmiyorum. Bu son yaptığım seriyi bir yerde noktalamak istiyorum çünkü çok fazla haşır neşir oldum. Ama tabii en baştan mutenalaştırmaya karşı olduğumu ve hiçbir anlam veremediğimi söyleyeyim. Tarlabası'nda belki de İstanbul'un en güzel, en nitelikli binaları bulunuyor.

Ahmet Doğu İpek: "Atölyelerimiz farklı odalarda ama yan tarafta başka birinin çalışıyor olduğunu bilmek motivasyonu artırıyor. Yan tarafta da biri benzer bir heyecanlı iş üretiyor."

Şehir organik bir yapı; bu dönüşümü dikte ederek, bunun planını çizerek yapamazsınız. Yıllar önce Cihangir kendiliğinden dönüştü. Şu an gerçekleşen şeyse birilerinin projesi kapsamında yapılan bir dönüştürme. Ve o çok nitelikli yapılar tamamen değişen sermayeyle birlikte bir şekilde yeni sahiplerine tahsis ediliyor. Şöyle bir şey de var, yeni sermaye sahipleri merkeze gelmek istiyor, dolayısıyla da merkezdekiler şehir dışına itiliyor. Ve bu, devlet eliyle yapılıyor. Bu bana hiç iyi gelmiyor, iyi bir yanını bulamıyorum. Diğer yandan TOKİ canavarı da var.

E.E.: Eskiden bir direniş noktası vardı, mesela gecekondular bu kadar kolay yıkılmıyordu. Ama şimdi o kadar uyanıklar ki şöyle bir sistem geliştirdiler: gecekonduları yıkıp oradaki insanları geçici bir yerde konaklatıyorlar ve inşa edilmekte olan binalarda da bu insanlara iş verip, işgücülerinde de faydalıyorlar. Mesela kadın çaycı, adam demirci olarak çalışıyor. Sistem yavaş yavaş, kurnaz bir şekilde kendini dönüştürdü ve insanlar da bir şekilde memnun gözüküyor, "Bana hem iş olanağı sağladı hem ev verecekler" diyor.

A.D.İ.: Gecekondular meselesi de kendinden oluşan organik bir şey değildi, o da bir projeydi tabii ki. İstanbul'da en basitinden Vatan Caddesi, Millet Caddesi, bunlar göç yollarını açmak ve İstanbul'u tam bir sanayi kenti yapmak nüfusu buraya çekmek için yapıldı. Bu da bir projeydi, ama gelen insanlara bir barınak, ev, yuva sunulmadı;

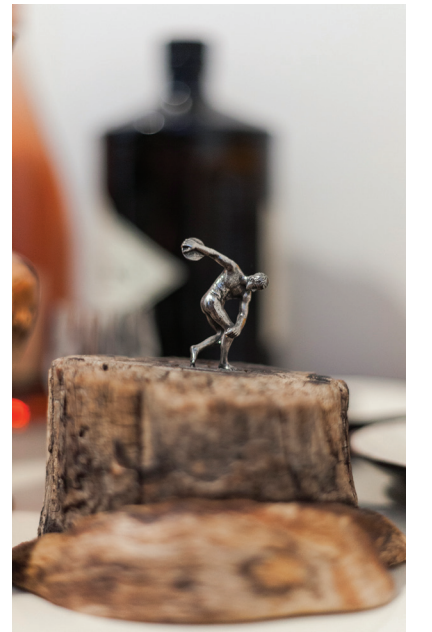
dolayısıyla dönemin politik çıkarları doğrultusunda gecekondulara çok fazla göz yumuldu. Şimdi o gecekondular yerleşim birimleri günümüzün en değerli arsaları haline geldi. Sarıyer, Bahçeköy, Levent... Dolayısıyla siyasi çıkarlar için yapılan hamle şu an ters tepmiş vaziyette. Bir de tabii ki bir rant durumu var. İstanbul'da şu an en kötü arsanın fiyatı aldı başını gitti. Toprak mülkiyeti var, mendil kadar bir alan bile inanılmaz değerli.

çok hoşlanmıyorum, bir şeyi tekrar etmek çok hoşuma gitmiyor. Normalde de çok obsesifim hâlbuki; mesela hep aynı yerde yemek yerim ama iş üretime gelince öyle değil. Malzeme olaraksa örneğin şu anki işimde akrilik kullanıyorum, birtakım reklam yöntemleri kullanıyorum. Katmanları, katman bloklarını kazıyorum. Yakın zamanda konsept bir seri ürettim, 'Nesil İnşası' adı altında Alan İstanbul'da sergilendi. A.D.İ.: Aslında ben de Erol'a katılı-

Eserlerinize geri dönersek, malzemeyle nasıl bir ilişkiniz var? Genellikle aynı malzemelerle mi çalışıyorsunuz, yoksa farklı malzemeler de deniyor musunuz?

E.E.: Ben birçok yöntem kullanıyorum. Aslında bir şekilde temelde imaj inşa ediyorum. Kant'ın oldukça ilginç bir lafı var, "Hayal gücü imajları canlandırmaz, birtakım şemalar canlandırır." diyor. Bu şablonların, şemaların oluşması, hayata geçmesi, imaj olabilmesi için birtakım koşullar gerekiyor. Bir şekilde bu koşulları da malzeme formleriyle, onların birtakım varyasyonlarıyla oluşturmaya çalışıyorum. Şunu da söyleyeyim, bir imaj bir fikir değildir ama mutlaka bir fikrin imajıdır. Ben konuya oldukça ontolojik bakıyorum. Kullandığım malzemenin karışık olmasının da bir nedeni var, ben işlerde bir leitmotif olmasından

yorum. İleride bu süreç nasıl şekillenir bilmiyorum ama şu anda kurşun kalem, sulu boya gibi doğal malzemeleri kullanıyorum; yıllar içerisinde yağlıboya bile çok az kullandım. Ham ve temiz, sıfır malzemeler benim daha çok hoşuma gidiyor.

Yeni projeleriniz arasında neler var?

A.D.İ.: Sezon başı için farklı planlarım var ama karar vermem gerek, henüz belirlenmedi. Yer, tarih vermeyeyim sürpriz olsun.

E.E.: Benim de sezon başına bir projem var ancak yetiştirebilecek miyim bilmiyorum çünkü yaptığım işler yavaş yavaş daha fazla vakit almaya başladı. Eskisi kadar can havliyle yapmıyorum, biraz daha bekleyerek, sakince yapıyorum.

Röportajın tamamı için; www.istanbulartnews.com